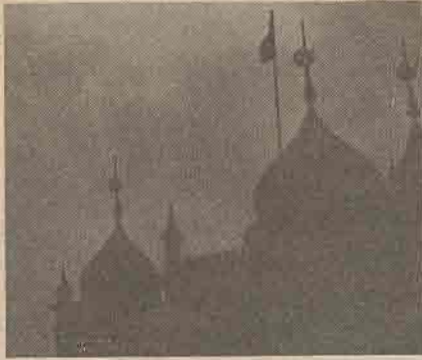

เล่าเรื่อง

เมืองปัตตานี

วัน มะรุมพฤ

แปลจาก HIKAYAT PATTANI :
Story of PAT ANI
ของ A. TEEUW และ D.K.
WYATT

ต่อจากฉบับที่ ๒ ปีที่ ๔

- ๕ -

ครั้งต่อมาไม่กี่ปีสุลต่านอิสมา-
อิลชาห์ ก็สิ้นพระชนม์ และพระราช
โอรส มุตาฟาร์ชาห์ ก็ครองเมืองแทน
บิดา พระองค์ทรงปกครองไพร่ฟ้าพล
เมืองด้วยความรักใคร่และเที่ยงธรรม
เมืองปัตตานีขณะนั้นก็มีอยู่เย็น
เป็นสุข พวกพ่อค้าต่างเมืองก็พากันมา
ทำการค้าขายกันเป็นอันมาก

๕๘ รุสมีแอด

ภาคที่ ๑

ต่อมาก็มีชาวเมืองปาไสผู้หนึ่ง
ชื่อว่า เช็คซอฟียุคดิน ได้มายังเมือง
ปัตตานี และมาสร้างบ้านเรือนอยู่
ที่นอกกำแพงเมืองใกล้กับประตูเมือง
เจ้าเมืองได้เชิญเช็คซอฟียุคดินเข้าไปได้
ถามเรื่องเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม เช็ค-
ซอฟียุคดินได้กราบทูลว่า “อันเมือง
อิสลามนั้นจะต้องมีมัสยิดสำหรับ
ราษฎรจะได้กราบไหว้องค์อัลลอฮ์ จึงจะ
เป็นเมืองอิสลามอย่างสมบูรณ์ ถ้าหาก
ไม่มีมัสยิดแล้วความเป็นอิสลามก็จะ
ไม่ปรากฏเป็นที่ชัดเจน”

สุลต่านมุตาฟาร์ชาห์ จึงรับสั่งบัน-
ดาราให้จัดสร้างมัสยิดตามคำแนะนำของ
เช็คซอฟียุคดิน และพระองค์ก็ได้ทรง
ขนานนามเช็คซอฟียุคดินเป็นฟาเกีย*
ต่อจากนั้นศาสนาอิสลามก็เผยแพร่ออก
ไปจนถึงเมืองโกตามหาลิขัยต่างก็ได้พา
กันเข้านับถือศาสนาอิสลาม ตามคำ
สอนของท่านนะบีมุฮัมมัด (ชื่ออัลลอ-
ลลอฮ์ ฮุอาลัยฮิอะสลาม = ขอความสันติ
สุขจงประสบแก่ท่าน) อย่างไม่มีการ
ปฏิบัติอันเป็นพฤติกรรมของชาวกา-
ฟีรนอกศาสนา เช่น การกราบไหว้ต้นไม้ หิน และภูตผีนั้น ชาวบ้านก็ยังหา
ได้งัดวันไม่ คงงัดวันแต่เฉพาะภรรยา

*ผู้รู้ทางด้านศาสนาอิสลาม

เหล่าและกินหมูเท่านั้นซึ่งดู วันจริง ๆ
วันหนึ่งสุลต่านเสด็จออกห้อง
พระโรงพร้อมด้วยเหล่าข้าราชการ-
พราหมณ์หลาย พระองค์ทรงรับสั่งแก่กับ
ดาราว่า “เราคิดว่าจะเดินทางไปเยี่ยม
เมืองอยุธยา สักครั้ง เพราะ ว่าพระเจ้า
แผ่นดินอยุธยานั้นก็เคยเกี่ยวข้อ
เป็นวงศ์ญาติของเรายู่ การคบมิตรกับ
ต่างประเทศนั้นย่อมจะเป็นประโยชน์
ได้พึงพาสืบกันภายหลังได้ ท่านบัน
ดาราท่านจะเห็นประการใด” บรรดา
เหล่าข้าราชการพราหมณ์ต่างก็กราบ
ทูลว่า “ขอเดชะ ตามที่พระองค์รับสั่ง
มานั้น ข้าพระองค์ทั้งหลายเห็นเป็น
การสมควรยิ่ง เพราะการเสด็จไปครั้งนี้จะ
เป็นการเผยแผ่พระบารมีของพระองค์
ให้กว้างขวางไปอย่างยิ่ง” เมื่อสุลต่าน
ได้ฟังข้าราชการพราหมณ์เช่นนั้น ก็
มีความยินดีจึงรับสั่งแก่ ลักขมณาว่า
“ท่านจงจัดเตรียมเรือต่าง ๆ พร้อมด้วย
เครื่องใช้สำหรับเราจะไปครั้งนี้ให้พร้อม
สรรพด้วย” ลักขมณาก็กราบบังคับ
รับสั่งทันที ครั้นถึงวันฤกษ์ยามดีพระองค์ก็
รับสั่งให้ไพร่พลทั้งหลายลงเรือ และ
ลอยออกไปยังเมืองอยุธยาในเวลาไม่กี่วัน
ขบวนเรือสุลต่านก็มาถึงเมืองอยุธยา
ชาวเมืองอยุธยาจึงนำความไปแจ้งต่อ
พระคลังว่าบัดนี้สุลต่านเมืองปัตตานี
พร้อมด้วยขบวนเรือได้เข้ามาอยุธยา
แล้ว พระคลังจึงเข้าเฝ้าพระเจ้าอยุธยา
กราบทูลให้ทรงทราบพระเจ้าแผ่นดิน
อยุธยาจึงตรัสให้บรรดาออกพระ
ออกญาทั้งหลายออกไปต้อนรับสุลต่าน
ยังท่าเรือและให้เชิญสุลต่านเข้าเฝ้าใน
พระโรงแล้ว พระเจ้าแผ่นดินอยุธยา
ก็ทรงต้อนรับด้วยอริยาทย์ไมตรียิ่งและ
ทรงรับสั่งให้เจ้าหน้าที่จัดที่พักอาศัยให้
สุลต่านอยู่ใกล้ประตูพระราชวัง ไม่

ให้ลงไปพักในเรือ

สุลต่านมาอยู่ในเมืองอูซุยา ได้สองเดือน วันหนึ่งพระเจ้าแผ่นดินอูซุยา ก็ตรัสแก่กลาโหม อุปรราช และพระคลังทั้งสามคนให้ลองพูดทาบ ทามสุลต่านว่าจะมีกรรยาในเมืองอูซุยาหรือไม่ ฉะนั้นในคืนวันหนึ่ง ออกญาทั้งสามก็พากันเข้าไปพบสุลต่านเมื่อได้พูดจาปราศรัยในเรื่องอื่น ๆ พอสมควรแล้วจึงเลยพูดถึงเรื่องที่ทรงรับสั่งต่อสุลต่าน สุลต่านได้ฟังก็หัวเราะแล้วกล่าวว่า “การที่ท่านทั้งสามมาถามข้าพเจ้าเช่นนี้ ข้าพเจ้ามีความยินดีอย่างยิ่งและขอขอบคุณ ในกรุณาของพระเจ้าอูซุยาเป็นอันมาก แต่ข้าพเจ้าเห็นว่าข้าพเจ้านี้มีความจำเป็น จะยังรับคำของท่านไม่ได้ ด้วยว่าพระเจ้าแผ่นดินอูซุยานี้พระองค์เป็นกษัตริย์อันใหญ่ยิ่ง ข้าพเจ้าเป็นผู้มอบท่านั้นพระเกียรติของพระองค์เหนือบุคคลทั้งหลาย ข้าพเจ้าจึงไม่ควรที่จะปฏิบัติตามคำของท่าน ถ้าหากเป็นไปได้ตามที่ออกญาทั้งสามกล่าวแล้ว เกรงจะเป็นเรื่องที่เสื่อมเสียพระเกียรติ เมื่อผู้ใดทราบก็จะเป็นที่ติฉินนินทาประการหนึ่งข้าพเจ้ามาทั้งนี้ก็มาอย่างปอน ๆ เท่านั้น ถ้าท่านจะเมตตาแก่ข้าพเจ้าแล้วโปรดกรุณากราบทูลพระองค์ขอทูลต่อพระองค์ และโปรดกราบทูลว่าข้าพเจ้าก็เกือบได้เวลาในการเดินทางกลับไปบ้านเมืองของข้าพเจ้าแล้ว ออกญาทั้งสามก็ลากลับ ในวันรุ่งขึ้นก็พากันเข้าไปเฝ้าแจ้งตามคำพูดของสุลต่านทุกประการ พระเจ้าแผ่นดินอูซุยา ก็ตรัสชมเชยว่า “สุลต่านนี้พูดจาหลักแหลมดีมากที่สุดทีเดียว เมื่อเขาต้องการจะกลับก็อนุญาตให้เขากลับไปได้”

สองสามวันต่อมา ออกญาทั้ง

สามก็พากันไปพบสุลต่านอีกและถามสุลต่านว่า “จะกลับไปเมืองมื่อใด” สุลต่านก็ตอบว่า “เมื่อได้รับพระราชานุญาตแล้วก็คิดว่า จะเดินทางกลับในเดือนนี้แหละ” ออกญาทั้งสามก็ทูลไปว่า “หากสุลต่านจะกลับเมื่อไรก็ให้เจ้าเฝ้ากรมทูลให้ทรงทราบได้ พระองค์ไม่ขัดข้อง”

อีกสองวันจากนั้นสุลต่านจึงเข้าเฝ้าพระเจ้าแผ่นดินอูซุยา และกราบทูลขอพระบรมราชานุญาตกลับ พาราเจ้าแผ่นดินอูซุยาตรัสถามว่า “จะกลับเมื่อไร” สุลต่านจึงกราบทูลว่า “ข้าพระองค์จะออกเดินทางภายในเจ็ดวันนี้แล้วพะยะค่ะ” พระเจ้าแผ่นดินอูซุยาจึงหันไปตรัสแก่ออกญาจักรีว่า “เชลยชาวพิณู และชาวลาณข้างทั้งหมดนั้นจะจัดส่งไปให้สุลต่านทั้งหมดทั้งลูกเมีย”

หลังจากนั้นอีกสองวันออกญาจักรีก็พาเอาเชลยชาวพิณูและชาวลาณข้าง พร้อมทั้งลูกและเมียไปส่งให้สุลต่านตามพระองค์ทรงรับสั่ง สุลต่านรับเชลยเหล่านั้นสองเรือ และเมื่อได้ลูกยี่ตีพระองค์ก็ถือขลุ่ยร้องลงปากเป่าและนำเรือออกทะเลตรงมายังเมืองปัตตานี

เมื่อถึงปัตตานีเชลยเหล่านั้นสุลต่านก็ให้ไปอยู่ตามที่ต่าง ๆ คือ เชลยชาวพิณู ทรงให้ไปตั้งถิ่นเรือนอยู่บริเวณเชิงสะพานบ้านกะดี มีจำนวนทั้งเด็กและผู้ใหญ่ทุกสิบคนให้ทำหน้ที่เลี้ยงช้างทรง พระองค์มีช้างอยู่สองซ็อก เชือกหนึ่งชื่อ อาสิง (อ้ายสิงห์) และอีกเชือกหนึ่งชื่อ อีกรับ ส่วนเชลยลาณข้างนั้นพระองค์ให้ไปพักในทุ่งน่านป่าเระ ให้สร้างบ้านเรือนอยู่ตามริมคลองป่าเระ มีจำนวนทั้งเด็กและผู้ใหญ่รวมทั้งสิ้นหนึ่งร้อยคน

- ๕ -

หลังจากนั้นสุลต่านก็ปกครอง

บ้านเมืองอยู่โดยปกติสุข อีกสามเดือนต่อมา มีข่าวของสุลต่านมันไชร์ชาฮ์ผู้หนึ่งได้เข้าไปหาสุลต่านมันไชร์ชาฮ์ทูลแก่พระองค์ว่า ในบรรดาเชลยชาวพิณูที่อาศัยอยู่เชิงสะพานกะดีนั้น มีคนหนึ่งมีความรู้ทางโหราศาสตร์ สามารถทำนายเหตุการณ์ล่วงหน้าได้แม่นยำนัก สุลต่านมันไชร์ชาฮ์ทรงได้อินก็ขอบพระทัย จึงชวนบ่าวผู้นั้นออกไปพบเชลยผู้นั้น ครั้นบ่าวผู้นั้นนำไปพบแล้ว พระองค์ก็ตรัสให้เชลยผู้นั้นพยากรณ์ว่า “นี่แม่ เกลอช่วยทำนายทีเถอะว่าวันนี้จะได้เป็นเจ้าเมืองหรือเปล่า” เชลยคนนั้นดูแล้วจึงทำนายว่า “พระองค์นี้จะได้เป็นเจ้าเมืองภายในเดือนนี้แล้วพะยะค่ะ” เมื่อพระองค์ได้ฟังจึงกล่าวแก่เชลยนั้นว่า “ถ้าแม้คำทำนายของเจ้านี้เป็นความจริงแล้ว เราจะยกย่องลูกชายของเกลอให้เป็นที่ใหญ่เป็นโตทีเดียว” เมื่อครั้นเสร็จพระองค์ก็เสด็จเข้าวัง

กับสุลต่านมันไชร์ชาฮ์นี้ พระองค์ขอบเสด็จไปยังบ้านโตะ ฟากอิได้ถามถึงวิชาการศาสนาอิสลามแก่โตะฟากอิเป็นประจำ และพระองค์ได้รับเอาลูกชายของโตะฟากอิคนไปเป็นมหาดเล็ก ชื่อวันมูฮำหมัด ให้อยู่ภายในวังของพระองค์

หนึ่งในสมัยสุลต่านอิสมาอิลชาฮ์ ปู่ของสุลต่านมูดาฟาฮ์ชาฮ์ยังทรงมีชีวิตอยู่นั้น พระองค์ได้ยกกราบอาอิชะฮ์ธิดาของพระองค์ให้เป็นภรรยาของบันดารา ราชายาลาลแล้ว และเมื่อได้ทรงแต่งงานแล้วพระองค์ก็ตั้งให้เป็นเจ้าเมืองสาย โดยได้กระทำพิธีแต่งงานอย่างสมเกียรติทีเดียว บันดารา ราชายาลาลจึงต้องไปประจำอยู่ ณ เมืองสายทั้งสองคนสามีภรรยา

ฝ่ายสุลต่านมูดาฟาฮ์ชาฮ์นั้น เมื่อ

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

-ต้นฉบับอักษรยาวี ภาษามลายู

เสด็จกลับมาจากอยุธยาแล้ว พระองค์ก็
 สะสมกำลังไพร่พลพร้อมทั้งศาสตราวุธ
 ไว้เป็นอันมาก วันหนึ่งก็ตรัสสั่งท้าวคน
 หนึ่งให้ไปเชิญ บันดารา ราชายาลาลทั้ง
 สองคนสามีกุรามายังเมืองปัตตานี
 เมื่อบันดาราเดินทางมาถึง สุลต่าน
 จึงกล่าวมอบเมืองให้บันดารา รักษาการ
 แทนพระองค์ ด้วยพระองค์จะเดินทาง
 ไปยังเมืองอยุธยาพร้อมด้วยสุลต่านมัน
 โชรชาฮี อнуชา ต่อจากนั้นพระองค์จึง
 ทรงคัดเลือกไพร่พลออกเป็นสอง
 ส่วน ส่วนหนึ่งคัดเลือกเอาแต่คนที่สูง
 อายุ พระองค์สั่งให้พวกนี้อยู่รักษาบ้าน
 เมืองอีกส่วนหนึ่งทรงเลือกเอาคนที่
 หนุ่ม ๆ รัชกาลพระเจ้ามีจำนวนประมาณ
 หนึ่งพันคน แล้วก็เอาผู้หญิงไปด้วย
 อีกร้อยคน สำหรับทำการหุงต้มแก่
 ไพร่พลที่จะนำไปด้วยนั้น เมื่อจำนวนคน
 ได้ครบตามประสงค์แล้ว ในวันหนึ่ง
 พระองค์ก็พาไปลงเรือ เมื่อดังโ-
 กาศอันดีพระองค์ก็ล่องเรือออกจาก
 เมืองแล่นตรงไปยังเมืองอยุธยา เมื่อ
 เสด็จถึงอยุธยาพระองค์สั่งจอดเรือยัง
 ท่า ฝ่ายอยุธยาที่ส่งคนออกมาต้อนรับ
 และนำเข้าเฝ้าพระเจ้าแผ่นดิน พระองค์
 ต้อนรับด้วยอัธยาศัยไมตรีดังที่เคยต้อนรับ
 มาคราวก่อน และให้สุลต่านเข้า

พัก ณ เรือนพักข้างวังเช่นเดียวกัน ในการ
 เสด็จเมืองอยุธยาครั้งนี้สุลต่านได้จัด
 ขบวนพร้อมด้วยเครื่องบรรณาการ
 ถวายแก่พระเจ้าแผ่นดินอยุธยา ด้วยสิ่ง
 ของอันมีราคาทั้งนั้น เสมือนว่าจะยก
 ขบวนมาแต่งงานทีเดียว พระองค์เสด็จ
 มาอยู่เมืองอยุธยาเดือนแล้วเดือนเล่าไม่
 คิดจะกลับยังเมืองปัตตานี
 สุลต่านมูดาฟาร์ชาฮีนั่นตอนที่
 ที่พระองค์เสด็จมาเมืองอยุธยาครั้งนี้
 พระมเหสีของพระองค์ที่ปัตตานีกำลัง
 ตั้งครรภ์ได้แปดเดือนเศษแล้ว เมื่อเสด็จ
 มาอยุธยา มเหสีก็ประสูตบุตรชาย
 บรรดาข้าราชการบริพารจึงให้ตั้งชื่อว่าสุล-
 ต่านปาติกเสียม แต่พระองค์ก็ยังมิบุตร
 ชายที่ได้กับสนมอีกคนหนึ่ง ชื่อว่า
 ราชามันมิง อายุสามสิบปีแล้ว อาศัย
 อยู่กับมารดานอกวัง
 สุลต่านมูดาฟาร์ชาฮี อยู่ใน
 เมืองอยุธยาเป็นเวลาหลายเดือน
 และพระเจ้าอยุธยาที่ไว้วางใจให้เขาออก
 นอกวังในวังโดยไม่จำกัดเวลา
 ครั้นอยู่มาวันหนึ่งสุลต่านจึงตรัส
 แก่สุลต่านมันโชรชาฮีออนุชาว่า ถิ่นนี้เรา
 จะบุกเข้าในพระราชวังของพระเจ้าแผ่นดิน
 อยุธยาให้ออนุชาเตรียมตัวและกำลัง
 พลไว้ให้พร้อม ครั้นวันศุกร์ตอนเช้ามี

สุลต่านทั้งสองก็นำไพร่พลไปยังพระ
 ราชวัง รอจนประตูดังเปิดพระองค์ก็นำ
 ไพร่พลเข้าไปในพระราชวังทันที เมื่อ
 ไพร่พลเข้าไปในพระราชวังหมดแล้วก็สั่ง
 ให้ปิดประตูเสีย และสั่งไพร่พลเข้าฆ่า
 ฟันคนสยามที่อยู่ในวังนั้นคนเสียสิ้น
 พวกคนในวังไม่ทันคิดว่าพระองค์จะทำ
 อย่างนั้น ขณะนั้นพระเจ้าแผ่นดิน
 อยุธยาจึงตรัสเรียกพระธิดาที่ชื่อ
 นางอันแก้ว ออกดริสว่าเจ้าจงไปเยี่ยม
 น้อมต่อสุลต่านเสียบ เราชะหนึ่ออก
 ไปก่อน ดริสแล้วพระองค์เอบออก
 จากวังไปทางประตูหลัง ธิดาของพระ
 เจ้านั้นดินอยุธยาถืออกมายังท้องพระ
 โรงซึ่งขณะนั้นสุลต่านกำลังอยู่ที่นั่น
 จึงกล่าวแก่สุลต่านว่า "เวลานี้คนผู้ชาย
 ในวังนี้ไม่มีสิ้นแล้ว เหลือแต่เราและ
 พวกผู้หญิงสนมกำนัลเท่านั้น บิดาของ
 เราก็ได้เสด็จออกไปจากวังแล้ว" สุล-
 ต่านได้ยินก็เดินเข้าไปยังปราสาทเพื่อ
 ค้นหาพระเจ้าแผ่นดินอยุธยา ก็ไม่เห็น
 มีคนอยู่ที่เสียบเสด็จออกมายังท้องพระ
 โรง ได้เห็นเด็กชายคนหนึ่งอายุสิบห้า
 สิบหกปี มีชื่อ ไชยา (Cahaya) และ
 มีกลองใหญ่ในหนึ่งแขวนอยู่พร้อมด้วย
 มีสำหรับตีเหน็บอยู่กับกลองด้วย พระ
 องค์จึงตรัสเรียกไชยาว่า "ไชยา เจ้าจง

HIKAYAT

PATANI

A. TEEUW

D. K. WYATT

ขึ้นไปทีกลองใบนั้น เจาะหนึ่งให้ทะลุเสีย” ไชยาเมื่อได้ฟังก็ป็นขึ้นยังแทนกลอง แต่แทนที่จะเจาะกลางให้ทะลุ เจ้า ไชยา กลับดึงไม้ออกมาและตีกลองนั้นสามทีติด ๆ กัน ครั้นคนที่อยู่นอกวงได้ยินเสียงกลองก็พากันวิ่งมายังพระราชวัง โดยรู้ว่ามิเหตุการณ์ในพระราชวังเป็นแน่ คนเหล่านั้นวิ่งมาล้อมพระราชวัง และพยายามจะพังประตูเข้าไป ครั้นไพร่พลปิดคานี้เห็นดังนั้นก็เปิดประตูออกมาฆ่าฟันคนเหล่านั้นเสีย เกิดรบกันขึ้นเป็นสามารด ต่างล้มตายกันทั้งสองฝ่าย ต่อมาไพร่พลปิดคานี้ก็อ่อนกำลังลงถูกทหารสยามโจมตีอย่างรุนแรงเห็นที่สู้ไม่ไหวก็หนีกลับเข้าในพระราชวัง สุลต่านทั้งสองเห็นคนคนหนึ่งเข้าก็เสด็จออกมาเข้าตะคุมบอนฆ่าฟันทหารสยาม ในที่สุดทหารสยามก็อ่อน

กำลังลงเช่นเคย จึงถอยออกไปรวบรวมกำลังยังบ้านจ๊กรี

ฝ่ายสุลต่านมุดาฟาร์ชาห์ที่กำลังรบอยู่นั้นก็ถูกปืนจากฝ่ายทหารแซนทะลุจะทำกรรบต่อไปไม่ได้ พระองค์จึงชวนอนุชาลอยเข้าพระราชวังอีกและให้ปิดประตูวังเสีย เมื่อพระองค์เข้ามาถึงยังห้องพระโรง สุลต่านก็ตรัสอนุชาเข้าใกล้และกล่าวว่า “พี่เห็นว่าขณะนี้น้องควรกลับไปปิดคานีก่อน ปล่อยให้พี่รบกับคนสยามในเมืองอูซุชยานี้คนเดียวเถอะ บางทีเมืองอูซุชยานี้คงจะเป็นที่ฝังศพของพี่ก็ได้” เมื่อสุลต่านมันโซร์ชาห์ได้ยินพระองค์ตรัสเช่นนั้นก็ทรงกรรแสงกับลงถอดสุลต่านมุดาฟาร์ชาห์ปลางตรัสว่า “ข้าพเจ้าหาขอมกลับผู้เดียวไม่ จะขออยู่ร่วมกับพระองค์จะเป็นหรือจะตายอย่างไรก็ไม่เกรงกลัว”

สุลต่านมุดาฟาร์ชาห์จึงตรัสว่า “น้องจำเป็นจะต้องกลับเมืองเป็นอย่างยิ่ง เพราะสองคนมายังอูซุชยานี้ ทางบ้านเมืองของเราทางโน้นจะเป็นอย่างไรก็หาไม่รู้ไม่ หากเมืองของเราทางโน้นเกิดมีอันตรายประการใดแล้ว ชาติบ้านเมืองของเราและเชื้อวงศ์ของเราทั้งสองก็ต้องพินาศสิ้นเป็นแน่นอน ขอให้เราจงกลับรักษาบ้านเมืองทางโน้นด้วย” สุลต่านมันโซร์ชาห์ก็หายินยอมกลับไม่ สุลต่านมุดาฟาร์ชาห์ก็พยายามกล่าวกล่อมใจจนสุลต่านมันโซร์ชาห์ใจอ่อนลงและขอมกลับไป สุลต่านมุดาฟาร์ชาห์จึงเรียกไพร่พลมาสามสิบคนให้นำอนุชากลับไปยังปิดคานี้ และให้พาพวกผู้หญิงทั้งร้อยคนนั้นกลับไปด้วยสุลต่านมันโซร์ชาห์ จึงพากันเหล่านั้นออกจากประตูวังตีฝ่าย

ทหารสยามออกไปถึงเรือและรีบออกเรือถอยห่างจากฝั่งแม่น้ำทันที ฝ่ายทหารสยามก็ยกพลออกติดตามโจมตีบนเรือไม่หยุดยั้ง การเสด็จมายังอยุธยาครั้งนี้ สุลต่านมูดาฟาร์ซาชี่ได้นำเอาปืนใหญ่นางลิวลิว มากับเรือด้วยเพื่อป้องกันศัตรู ตอนถอยเรือกลับนี้ สุลต่านมันโชร์ซาชี่จึงให้ตั้งปืนนางลิวลิว ที่ท้ายเรือหันปากกระบอกไปทางสยามที่คิดเรือมา สุลต่านก็สั่งยิงคนเหล่านั้นไม่ให้เข้ามาใกล้เรือ ที่ถูกกระสุนตายในน้ำก็ไม่ใช่น้อย แต่ก็ยังติดตามมาจนไม่หยุด ดังนั้น สุลต่านมันโชร์ซาชี่ ก็หันไปทางปืนนางลิวลิว พระองค์ทรงกล่าวแก่นางลิวลิว ว่า “นี่แม่ นางลิวลิว เจ้าจังกึมครองพวกเราทั้งหลายในเรือนี้ ให้กลับไปถึงบ้านเมืองของเราให้ปลอดภัยเถิด เมื่อถึงบ้านเราจะสมโภชเจ้าสามวันสามคืน” แล้วพระองค์ก็สั่งให้ยิงปืนออกไปขับไล่ทหารที่ตามมานั้นจนได้รับความเสียหายหลายลำ ในที่สุดก็เลิกติดตามพากันกลับไปอยุธยา สุลต่านมันโชร์ซาชี่ก็เร่งเรือออกไปจนถึงนอกทะเล ในสมัยนั้นคนสยามยังไม่ใคร่ชำนาญทางทะเลนัก สุลต่านจึงสามารถพาเรือออกมาโดยปลอดภัย

ฝ่ายทางสุลต่านมูดาฟาร์ซาชี่นั้น เมื่อสุลต่านมันโชร์ซาชี่ถอยเรือออกไปทะเลได้แล้ว พระองค์ก็เร่งไพร่พลเข้าฆ่าฟันทหารสยามต่อไป และข่าวคราวการรบของพระองค์และไพร่พลของพระองค์ในอยุธยา ก็ขาดหายไปไม่มีผู้ใดทราบเลย เพราะไม่มีผู้ใดกลับบ้านไปบอกเลย จึงเข้าใจว่าพระองค์และทหารทั้งหลายคงจะเสียชีวิตไปทั้งหมดก็ได้

- ๖ -

สุลต่านมันโชร์ซาชี่นั้นได้ออกมาจากเมืองอยุธยามาหลายวันก็ถึงเมือง

ปัตตานี พระองค์ก็นำเรือแล่นเลยแหลมและไปหยุดอยู่ที่ตำบลเบอรูวัส พระองค์จึงรีบสั่งให้ชาวบ้านเบอรูวัสไปเรียกย้ายสาบ สองวันต่อมา อ้ายสาบก็มาเฝ้าพระองค์ที่เบอรูวัสเมื่อด้วยสาบมาถึง พระองค์ก็ตรัสแก่ย้ายสาบว่า “นี่แม่ อ้ายสาบเจ้าจงไปเรียนบันดารา ราชายาลาลว่า “บัดนี้เจ้าเมืองยะโฮร์ได้ยกทัพมาเพื่อตีเมืองสาบแล้ว ขณะนี้เรือยะโฮร์ได้มาถึงพรังกานูเจ็ดสิบคนแล้ว และยังมีเรือเป็นยาฮับ (Jagab) และเรือกากัป (Kakap) อีกหลายลำ เจ้าอย่าบอกที่เราได้มาถึงที่นี่ถ้าผู้ใดไปบอกว่าเรมมาอยู่ที่นี้แล้ว เราจะประหารชีวิตให้หมดทั้งลูกเมียจะไม่ให้เหลือเลยแม้แต่คนเดียว” อ้ายสาบจึงกราบทูลว่า “ขอเดชะข้าพระองค์ก็เป็นข้าของพระองค์ไหนเลยจะกล้าขัดขืนคำสั่งของพระองค์ได้” ครั้นแล้วอ้ายสาบก็ถวายบังคมลากลับไปยังเมืองปัตตานีและเข้าหาบันดารา แจ้งความตามที่พระองค์สั่งมาทุกประการ เมื่อบันดารา ราชายาลาล ได้ข่าวว่า เมืองยะโฮร์ยกไพร่พลมาเพื่อโจมตีเมืองสาบเช่นนั้นก็ตกใจ จึงระดมไพร่พลปัตตานี ให้ช่วยกันรักษาเมืองอย่าให้ศัตรูยกมาทำอันตรายได้ เมื่อสั่งแล้ว บันดารา ก็นำพลเมืองสาบ ออกเดินทางเพื่อกลับไปเมืองสาบ เมื่อบันดาราเดินทางมาถึงบ้านดามิฮ์ สุลต่านซึ่งรอฟังข่าวอยู่รับถอนสวมอดยเรือเข้าเมืองปัตตานี ครั้นเรือถึงปัตตานีพระองค์สั่งให้จอด ณ บ้านบานา เสด็จเข้าเมืองเลยไปถึงท้องพระโรง ชาวเมืองปัตตานี ต่างก็พากันมาเฝ้าพร้อมหน้ากัน พระองค์จึงเสด็จขึ้นนั่ง ณ ที่ประทับตำแหน่งเจ้าเมือง สั่งให้ตั้งกลองมโหรีตีเป็นสัญญาณของการขึ้นครองเมืองของสุลต่านองค์ใหม่ทันที บรรดาข้าราชการบริพารทั้งหลายก็พากันถวายบังคมรับแสดงความ

จงรักภักดีต่อพระองค์ทุกคนเสร็จแล้ว จึงตรัสสั่งให้แต่งตั้งข้าราชการแทนตำแหน่งข้าราชการซึ่งเสียชีวิต ณ เมืองอยุธยาทุกคนจนครบถ้วน เมื่อแต่งตั้งข้าราชการทุกตำแหน่งแล้วพระองค์จึงสั่งทำพิธีสมโภชปืนใหญ่นางลิวลิว ดังที่พระองค์ได้ตรัสไว้ขณะที่พระองค์นำเรือออกจากอยุธยานั้น ขณะนั้นปืนใหญ่นางลิวลิว ก็ถูกนำออกมาตั้งไว้ได้กลดซึ่งบุด้วยผ้าหลากสี พร้อมด้วยเครื่องบายศรีและเครื่องบูชาหมู่ราษฎรก็แสดงการละเล่นรื่นเริงต่าง ๆ พิธีสมโภชได้กระทำไปเป็นเวลาสามวันสามคืนจึงเสร็จ

ฝ่ายบันดารา สาย เมื่อทราบข่าว สุลต่านได้กลับมานครองเมืองแล้ว ก็มีความยินดี รีบเดินทางมาเฝ้าถวายความจงรักภักดีตามธรรมเนียมเสร็จแล้วก็ทูลลากลับไปประจำเมืองสาบต่อไป

- ๗ -

ข่าวการสิ้นพระชนม์ของสุลต่านมูดาฟาร์ซาชี่ และไพร่พล ณ เมืองอยุธยานั้นก็เป็นที่เลื่องลือกันทั่วไป และเนื่องจากจำนวนผู้ชายเมืองปัตตานีได้ไปตายเสียที่เมืองอยุธยาหมดนั้นทำให้เมืองปัตตานีขาดผู้ชาย แม้แต่จะเอามาฆ่าแหละก็ไม่พอ ข่าวนี้อันจึงลือไปถึงเมืองปาติมบังในเกาะชวา สุลต่านเมืองปาติมบังเข้าใจว่าเมืองปัตตานีขณะนี้อ่อนแอมากแล้ว จึงสั่งให้แม่ทัพปาติมบังผู้หนึ่ง ชื่อว่า กยฮ์ บาดาร์ (Kiai Badar) ให้นำไพร่พลปาติมบังมาตีเมืองปัตตานี กยฮ์ บาดาร์ก็นำไพร่พลยกมายังเมืองปัตตานี เมื่อมาถึงเมืองปัตตานีก็ให้ยกพลขึ้นบก เริ่มขู่โจมตีฆ่าฟันชาวเมืองทันที ชาวเมืองปัตตานีก็ยกกำลังออกต่อสู้ ต่างสู้รบกันล้มตายกันทั้งสองฝ่าย รบกันอยู่ถึงห้าวันห้าคืน ผลัด

กันรุกผลัดกันรับ ชาวเมืองปาสิมบั้งก็อ่อนกำลังลง ไม่สามารถจะเอาชนะชาวเมืองได้ กษายี บาดาร์ จึงสั่งให้ถอยทัพลงเรือแล่นกลับไปยังเมืองปาสิมบั้ง กราบทูลถึงความพ่ายแพ้กลับไปก็พูดเยาะเย้ย กษายี บาดาร์ว่า “ถ้าหากเราไปปิดตานีเองแล้วเราจะเอาเมืองปิดตานีได้เพียงไม่ถึงวัน” กษายี บาดาร์ได้ฟังก็โกรธหันไปกล่าวแก่กษายี กลาซัง (Kiai Kelagang) ว่า “เจ้าอย่าเพิ่งพูดหมิ่นเช่นนั้น อันเมืองปิดตานีนั้นเป็นเมืองใหญ่ แม้เจ้าจะเก่งปานใด ไซ้ว่าจะตีเอาเมืองปิดตานีได้ง่าย ๆ” ขณะนั้นสุลต่านปาสิมบั้งก็ตรัสสั่งให้กษายี กลาซัง นำทหารอีกหนึ่งหมื่น ยกมาตีเมืองปิดตานีอีกครั้งกษายี กลาซัง ก็ถวายนั่งชมลา นำไพร่ลงเรือรีบมายังปิดตานีเมื่อยกทัพมาถึงเมืองปิดตานีก็สั่งไพร่พลยกขึ้นรบชาวปิดตานีทันทีชาวเมืองปิดตานีก็รวมกำลังออกสู้รบ ด้วยเหตุที่ไพร่พลปาสิมบั้งยกมามาก ฉะนั้นกำลังของชาวปิดตานีก็อ่อนลงสู้ชาวปาสิมบั้งไม่ได้ จึงพากันถอยร่นเข้ามาในวัง ชาวปาสิมบั้งก็เข้าใกล้ซัดกำแพงวัง ชาวเมืองได้นำเอาปืนต่าง ๆ ขึ้นไปตั้งเรียงรายบนกำแพงวัง และยิงปืนออกมา ลูกปืนได้แตกถูกพลปาสิมบั้ง ล้มตายลงเป็นอันมาก จะยืนอยู่เชิงกำแพงไม่ได้ กษายี กลาซังก็สั่งคนของตนถอย ชาวเมืองเห็นชาวปาสิมบั้งถอยร่น ก็หิมกำลังออกมาฆ่าฟันชาวปาสิมบั้งจนต้องถอยร่นออกไปถึงบ้านบานา ชาวเมืองเห็นเช่นนั้นก็ไล่ฆ่าฟันชาวปาสิมบั้งเป็นสามารถจนต้องถอยไปตั้งชายทะเลชาวปิดตานีก็รุกไล่ออกไป ชาวปาสิมบั้งเห็นสู้ไม่ไหวก็พากันวิ่งหนีลงเรือกันซุกนูน ในที่สุดก็ถอยเรือแล่นกลับไปยังเมืองปาสิมบั้ง

การรบกับชาวปาสิมบั้งครั้งนี้

ตามขอลงล่างของกันเก่า ๆ กล่าวที่ ชาวเมืองปิดตานีได้ให้ปืนถึงชาวปาสิมบั้งล้มตายเขามากที่เดียว อันปืนใหญ่สวี-นิกรีนั้นลูกปืน ได้ไปตกยังปากน้ำบางปลาหมอ นางลิ่ว ลูกปืนไปตกที่ปากน้ำ ทวลาปีทะเล ได้ะบุกลูกปืนไปตกที่บ้าน มันดอฮารัน ครั้นชาวปาสิมบั้งถอยหนีลงเรือกลับไปปาสิมบั้งหมดแล้ว ชาวเมืองปิดตานีก็พากันออกไปเก็บสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ลอดจนเสบียงอาหารที่ชาวปาสิมบั้งทิ้งไว้ก่อนจะหนีลงเรือได้เป็นอันมาก

หลังจากเหตุการณ์รบกับกษายี กลาซังประมาณหนึ่งเดือน สุลต่านจึงสั่งให้เรียกกำแพงทางด้านทิศเหนือย้ายเข้าสร้างใหม่ตามแนวศูนย์กลางเมือง เพราะราษฎรที่มีอยู่ที่นี่ประมาณสองสาม ส่วนหนึ่งก็ถูกรากฎที่เหลืองจากที่ไปเสียชีวิตในเมื่อระอุยุทธหนุ่ยเองกำแพงเมืองปิดตานีมีส่วนแกลบทางทิศตะวันออก

- ๘ -

สุลต่านมันโซร์ชาลีนั้นมีโอรสและธิดาเจ็ดคน เป็นธิดาห้าคนและโอรสสองคน คนแรกเป็นธิดาให้นามว่า รยาฮียา คนที่สองเป็นธิดาให้นามว่า รยาฮียู คนที่สามธิดาให้นามว่า รยาฮูรู คนที่สี่ธิดาให้นามว่า รยาฮูนิง คนที่ห้าเป็นบุตรสืบสมชื่อ รยาฮียะมา คนที่หกเป็นชายชื่อ ว่า รยาฮัสกันจึง คนที่เจ็ดเป็นชายชื่อ สุลต่านบะฮ์ดูร์ชาลี รยาฮัสกันจึงนั้นตายตั้งแต่อายุได้ห้าปี เป็นคนที่สุดผู้หนึ่งทรนรักใคร่รักมาก บุตรคนนี้พระองค์ได้ทำสหหลักที่ฝั่งศพด้วยทอง และให้ฝังศพใกล้ปราสาทพระราชวัง เมื่อฝังศพใหม่ ๆ พระองค์ห้ามมิให้คนตำข้าวเปลือกในเมืองเป็นเวลาสี่สิบวัน เกรงว่าจะกระเทือนถึงศพบุตรของพระองค์

หากผู้ใดจะตำข้าวเปลือกก็ให้ออกไปตำข้าวที่หมู่บ้าน สุโขเป็นต้น และถ้าจะมีการตำข้าวหรือขนมห้ามมิให้ตำให้หมดด้วยหีบ

โอรสที่มีนามว่า บะฮ์ดูร์ชาลีนั้น พระองค์ได้สั่งให้เก็บอำมาตราชักรากและขุนนางมาให้เป็นที่เลี้ยงหลายคน มีบุตรชายชาวพิทูนี่เป็นโอรสคนหนึ่งพระองค์ให้ชื่อ หลงอิน ไม่ให้เรียกชื่ออย่างชาวพิทูนี่ หลานชายโตะฟากิบุตรของวันนุฮ์ฮามัดนั้น พระองค์ก็ให้เอามาเป็นที่เลี้ยงคนหนึ่งชื่อว่า วันยาฮารูลลอฮ์ ส่วนธิดาของพระองค์ที่ชื่อ รยาฮูรู นั้นได้แต่งงานกับสุลต่านเมืองปาหัง

- ๙ -

วันหนึ่งขณะที่พระองค์ประทับอยู่ในท้องพระโรง มีบรรดาข้าราชการบริพารเฝ้าอยู่ พระองค์จึงรับสั่งว่า “เราคิดว่าเราจะส่งทูตให้ไปยังเมืองอยุธยาท่านทั้งหลายจะเห็นประการใด” เมื่อพระองค์รับสั่งแล้วก็หามีผู้ใดตอบพระองค์ไม่ ทุกคนนั่งก้มหน้าอยู่ พระองค์จึงตรัสต่ออีกว่า “ในบรรดาข้าราชการของเราเหล่านี้ผู้ใดจะรับอาสาไปยังเมืองอยุธยาบ้าง ทั้งนี้เพื่อเราจะได้ทราบเรื่องราวของเชษฐาของเราซึ่งอยู่ในเมืองอยุธยาด้วย” ข้าราชการบริพารซึ่งเฝ้าอยู่นั้นผู้หนึ่งก็กราบทูลว่า “ขอเดชะข้าพระองค์นี้ล้วนเป็นข้าของพระองค์เมื่อพระองค์ตรัสอย่างใด ข้าพระองค์ก็ไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้” พระองค์จึงตรัสอีกว่า “เราไม่ประสงค์ดั่งนั้น เราต้องการตัวผู้ยึดปฏิบัติงานให้แก่เราเท่านั้น ถ้าเราต้องการเช่นนั้นเราก็ไม่ต้องไล่ตามใครก็ได้” บรรดาข้าราชการบริพารทั้งหลายจึงกราบทูลอีกว่า “หากพระองค์ทรงเมตตาแก่ข้าพระองค์แล้วการที่พระองค์จะสั่งให้ข้าพระองค์

ไปเมืองอยุธยาที่จะโปรดให้ฆ่า ข้าพระ
องค์ให้ตายเสียที่นี่เลยจะดีกว่า เพราะ
ศพของข้าพระองค์จะได้มีผู้มาเก็บฝัง
ได้ อย่างไรก็ตามข้าพระองค์ทั้งหลายก็
หากถ้าปฏิเสศคำสั่งของพระองค์ก็ไม่”
เมื่อสุดด้านได้ฟังข้าราชการบริพารทั้ง
หลายกล่าวเช่นนั้น ก็ทรงนิ่งและนึกใน
ใจว่าที่บรรดาข้าราชการกราบทูลมา
นั้นก็เป็นการจริงอยู่เหมือนกัน”

ต่อมาอีกหลายวัน พระองค์ประทับ
อยู่ที่ริมพื้นพระราชฐานมี บันตารา
(Bentara) ศรีนารา อินทรา ทั้งสอง
คนและมหาดเล็กฝ่ายใน วันมุฮัมมัด
มหาดเล็กนั่งอยู่ด้วย พระองค์จึงตรัส
ขึ้นว่า “เจ้ามุฮัมมัด เจ้าเห็นอย่างไรใน
การที่ข้าจะส่งทูตไปเมืองอยุธยาครั้งนี้
หาว่ามีใครสักคนที่จะยอมรับไป เมื่อ
วันมุฮัมมัดได้ฟังพระองค์รับสั่งดังนั้น
จึงลุกขึ้นชักกริชออกจากบันเอวดั่งต่อ
หน้าพระองค์แล้วก็ก้มลงกราบสามครั้ง
แล้วกราบทูลว่า “ขอเดชะพระกรุณา
อันข้าพระองค์เป็นข้าใช้ฝ่าพระบาท
ของพระองค์ ในร่างกายของข้าพระองค์
นี้ทั่วตัวก็มีแต่เลือดและเนื้อ ซึ่ง
ข้าพระองค์สามารถจะมอบแต่พระองค์
ผู้เดียวเท่านั้น” สุดด้านได้ยินก็นึกคิด
สักครู่จึงตรัสว่า “เจ้ามุฮัมมัด เจ้าสา-
มารจะรับใช้ข้าไปยังเมืองอยุธยาหรือ
ไม่” วันมุฮัมมัดยกมือถวายบังคมและ
กราบทูลว่า “สิ่งใดที่พระองค์ต้องการ
แล้วข้าพระองค์ปฏิบัติได้ทั้งนั้นพะยะ
ค่ะ”

ครั้นวันรุ่งขึ้นสุดด้านเสด็จออก
พร้อมข้าราชการบริพาร ทั้งหลายพระองค์
จึงทรงรับสั่งแก่บรรดาข้าราชการบริพาร
เหล่านั้นว่า “เราจะให้วันมุฮัมมัด ถู
สารไปยังเมืองอยุธยาในเจ็ดวันข้างหน้า
นี้แล้ว ท่านผู้ใดจะเห็นอย่างไร” บรรดา
ข้าราชการบริพารทั้งหลายถวายบังคมกราบ

๖๔ รุสมิเต

ทูลว่า “ควรมิควรแล้วแต่จะทรงโปรด
พะยะค่ะ” สุดด้านจึงตรัสสั่ง บันตา-
รา ให้จัดเตรียมเรือและเครื่องใช้สอย
สำหรับเดินทางครั้งนี้แก่วันมุฮัมมัด
พร้อมด้วยเครื่องบรรณาการ ถวาย
แก่พระเจ้าแผ่นดินอยุธยานั้นด้วย

ครั้นถึงวันอันเป็นฤกษ์ สุดด้านก็
เสด็จออกทูลพระโองการพร้อมด้วย
บรรดาข้าราชการบริพารทั้งหลายจึงตรัสสั่ง
ให้วันมุฮัมมัดเจ้าฝ่าหน้าประทับ
ทรงพระราชทานเครื่องแต่งกายแก่วันมุ-
ฮัมมัดหนึ่งสำรับ ครั้นแล้วบันตารา
ทั้งสองก็ถวายบังคมและกล่าวแก่ วันมุ-
ฮัมมัดว่า “บัดนี้สุดด้านได้พระราช
ทานนามให้ท่านเป็น โอริงกายาศรีอา-
ฆารีดิรายา (Orangkaya Seri Agar
Diraya) แล้ว วันมุฮัมมัดก็ก้มลงถวาย
บังคมสุดด้านและลงจากพระราชวังเดิน
ไปยังเรือซึ่งขณะนั้นบรรดาลูกเรือก็พร้อม
แล้ว ครั้นถึงเรือส่งถอนสมอออกเรือ
เดินทางออกทะเล ไปยังเมืองอยุธยาทันที

หลายวันต่อมาเรือก็มาถึงปากน้ำ
อยุธยา พระคลังจึงนำความกราบทูล
พระเจ้าแผ่นดินอยุธยา พระเจ้าแผ่นดิน
อยุธยาที่ศรีสทิงพระให้คนออกไปรับยัง
ปากน้ำนำมาทำในเมือง ในวันรุ่งขึ้น
เจ้าหน้าทีจัดขบวนแห่รับสารสุดด้าน
พร้อมด้วยเครื่องราชบรรณาการ บรร-
ทุกบนหลังช้างซึ่งประดับด้วยฉัตร
หลากสี ครั้นศรีอาฆารี มาถึงท้องพระ
โรงก็เข้าเฝ้าถวายพระราชสารพร้อมสิ่ง
ของเครื่องบรรณาการแก่พระองค์ พระ
องค์ตรัสให้เอาสารขึ้นมาอ่านถวาย
เมื่อทรงฟังความในสารนั้นก็ทรงยินดี
ปรีดาอย่างยิ่ง จึงทรงรับสั่งให้เจ้าหน้า
ที่นำเครื่องแต่งกายมอบให้แก่ศรีอา-
ฆารี ทรงให้เลี้ยงพระกระยาหารแก่ศรี-
อาฆารีตามสมควร ศรีอาฆารีจึงถวาย

บังคมเสร็จแล้วก็กราบลาออกตามอง
เรือ

อีกประมาณสักสี่สัปดาห์ ศรีอา-
ฆารี ก็เข้าเฝ้าพระเจ้าแผ่นดินอยุธยา
และกราบทูลขอพระราชทานลาออกไป
พระเจ้าแผ่นดินอยุธยาก็ตรัสว่า “ถ้า
จะกลับไปก็คิดแล้ว เราเกรงว่าเจ้าอยู๋นาน
สุดด้านจะเป็นท้าวเจ้า” ศรีอาฆารี
ก็กราบบังคมทูลว่า “ขอเดชะ
เป็น พระกรุณาแก่ข้าพระองค์อย่างยิ่ง
พะยะค่ะ” พระเจ้าอยุธยาจึงตรัสสั่งให้
เลี้ยงพระกระยาหารแก่ศรีอาฆารี
อีกตนพร้อมด้วยพระราชทานสิ่งของ
อาภรณ์แก่ศรีอาฆารีเป็นอันมาก ศรีอา-
ฆารีก็ถวายบังคมลากลับยังเรือและออก
เรือเดินทางกลับปิดธานี

ไม่กี่วันเรือก็ถึงปากน้ำปิดธานี
เมื่อเรือจอดแล้วจึงสั่งให้ตั้งสุลุดหนึ่ง
นัด ครั้นรุ่งเช้าศรีอาฆารีก็เข้าเฝ้าสุดด้าน
ในท้องพระโรง ศรีอาฆารีเข้าถวายบัง
คมองค์สุดด้าน สุดด้านก็ตรัสเรียกให้
ช่างใกล้ที่ประทับ เมื่อช่างใกล้สุดด้านจึง
จับมือศรีอาฆารี และตรัสว่า “เราได้
เห็นมุฮัมมัดกลับมาโดยปลอดภัยเช่น
นี้ เหมือนดังเราได้พบพี่ชายของเราที่
เมืองอยุธยา นั้นมีชีวิตขึ้นมาอีกก็
ดีแล้ว” บรรดาข้าราชการบริพารที่เฝ้า
อยู่กราบทูลว่า “ขอเดชะ ข้าพระองค์
ขอถวายพรแก่พระองค์ขอให้ทรงพระ
เจริญถึงนิรันดร์” ศรีอาฆารีก็ถวายบัง
คมอีกครั้งแล้วจึงถอยกลับมายัง
ที่นั่งของตน สุดด้านก็ทรงให้อ่านพระราช
สาส์นของพระเจ้าแผ่นดินอยุธยา ข้อ
ความในพระราชสาส์นนั้น ทรงยกย่อง
วันมุฮัมมัดเป็นอันมาก บรรดาข้าเฝ้า
ทั้งหลายก็พากันขยับขึ้นในกาที่พระเจ้า
แผ่นดินอยุธยาได้ทรงให้อภัยโทษแก่
เขาเปิดดเม ในเหตุที่ผ่านมานี้แล้วทั้ง
หมด (อ่านต่อฉบับหน้า) ๑